

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

ПОДЗИГУН Олена Анатоліївна

УДК 378:811.11:004

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Вінниця – 2009

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, Міністерство освіти і науки України, м. Вінниця.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент,
Кадемія Майя Юхимівна,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інформаційних технологій в освіті, доцент, м. Вінниця.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент,
Коваль Тамара Іванівна,
Київський національний лінгвістичний університет, кафедра інформатики та комп'ютерних технологій, завідувач, м. Київ;

кандидат педагогічних наук, доцент,
Морська Лілія Іванівна,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, кафедра іноземних мов, доцент, м. Тернопіль.

Захист відбудеться 17 лютого 2009 р. о 12 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21100, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, зал засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (21100, м. Вінниця, вул. Острозького, 32).

Автореферат розісланий 16 січня 2009 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.М. Коломієць

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність та доцільність дослідження. Упровадження інформаційних технологій в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору – пріоритетні напрями сучасної державної політики. Інформатизація освіти і пов'язані з нею можливості використання інформаційних технологій у навчанні ведуть не лише до зміни організаційних форм і методів навчання, а й до виникнення інноваційних методів навчання. Інформатизація предметних галузей, інтелектуалізація навчальної діяльності, загальні інтеграційні тенденції процесу пізнання навколишньої дійсності призводять до розширення, поглиблення, інтеграції навчальних предметів або окремих тем. Це зумовлює зміну критеріїв відбору змісту навчального матеріалу. Вони ґрунтуються на необхідності інтенсифікації процесу інтелектуального розвитку й саморозвитку особистості студента, формування вмій одержувати знання, користуючись різними сучасними методами обробки інформації.

Провідним напрямом розвитку педагогічної освіти є докорінне оновлення її змісту, зорієнтованого на підвищення якості та гуманізацію процесу підготовки педагогічних працівників, які повинні мати ґрунтовні професійні знання, вміти поповнювати їх самостійно і бути конкурентоздатними на ринку освітніх послуг.

Законодавчими і нормативно-правовими документами української держави, зокрема, Законами України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, Національною доктриною розвитку освіти в Україні одним з головних завдань розвитку педагогічної науки визначено створення умов для застосування інформаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності учнів, студентів і педагогів. Це вагомий фактор успішного розв’язання багатьох проблем, пов’язаних з оновленням та інформатизацією навчання у вищих навчальних закладах в сучасних умовах.

Нині для педагогічних ВНЗ характерним є перехід від підготовки вчителів, здатних до передачі певних знань і формування найпростіших умінь і навичок, до підготовки педагогів-творців, які здатні забезпечити гармонійний розвиток дитини. Широке впровадження сучасних інформаційних технологій дозволяє педагогам підбирати такий зміст і способи навчання, які були б адекватні індивідуальним рисам тих, кого навчають, відповідали б професійному досвіду, наявній практиці й усвідомленням труднощів у педагогічній діяльності. Від якості професійної підготовки вчителя значною мірою залежить успіх розвитку системи освіти.

Інформаційні технології навчання покликані забезпечити новий рівень освіти, а саме – якісну професійну підготовку фахівців у вищій школі, вести сучасну вищу школу до гуманізації змісту освіти. Гуманізація і демократизація допускають зміну педагогічної системи, створення і застосування нової педагогічної технології навчання, спрямованої, головним чином, на розвиток пізнавальної активності студентів, становлення їх як суб'єктів діяльності.

Проблема ефективного використання інформаційних технологій в освіті вже досить широко висвітлена у педагогічній науці. Перші спроби дослідження проблеми створення цілісної системи комп'ютерного навчання були започатковані

за кордоном, де цим питанням опікувалися А.Борк, Р.Вільямс, К.Маклін, С.Пейперт, Б.Хантер та інші. Нині в Україні та у країнах ближнього зарубіжжя з'явилися наукові дослідження із проблеми використання засобів інформатизації та глобальної комунікації в освіті. Розв'язанню окремих питань використання інформаційних технологій у навчанні присвячені роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: А.Т. Ашерова, В.Ю. Бикова, Д.О. Богданової, І.Є. Булах, Б.С. Герщунського, Р.С. Гуревича, О.М. Довгялло, М.І. Жалдака, Ю.О. Жука, Г. Кедровіча, М.Ю. Кадемій, В.І. Клочка, Т.І. Коваль, Г.О. Козлакової, В.М. Кухаренка, М.П. Лапчика, Ж.А. Меншикової, Д.Ш. Матроса, І.В. Роберт, В.І. Сумського, Л.С. Шевченко та ін. Використання інформаційних технологій навчання у викладанні іноземних мов розглянуто у працях Є.Г. Азімова, М.Ю. Бухаркіної, С.Ш. Канатової, М.В. Кларіна, О.П. Крюкової, Л.І. Морської, Е.Л. Носенко, Є.С. Полат, Г.К. Селевко, П.І. Сердюкова та ін.

Кожний із дослідників проблеми підвищення якості навчання за допомогою застосування інформаційних технологій реалізує свій авторський підхід, але всі науковці сходяться в тому, що вирішальною ланкою у цьому процесі є якість підготовки вчителів шкіл, викладачів ВНЗ та інших типів навчальних закладів.

Необхідність упровадження інформаційних технологій у навчально-виховний процес не викликає сумнівів. Однак варто зазначити, що нині у сфері освіти склалася своєрідна ситуація: можливості комп'ютера величезні, але серйозного впливу на масову практику освіти, що відповідає цим можливостям, поки що не здійснюється. Причина полягає, насамперед, у тому, що, незважаючи на наявність концептуальних розробок, методичні основи використання інформаційних технологій навчання потребують системного обґрунтування.

Проблема формування професійних знань майбутніх учителів іноземної мови засобами інформаційних технологій зумовлена суперечностями між: теперішнім змістом та якістю професійної підготовки у ВНЗ і високими вимогами до сучасного вчителя; зростанням обсягів інформації за умови незмінного терміну, що відведений на її засвоєння; ускладненням професійних знань, умінь, навичок і зростанням неможливості їхнього ефективного засвоєння студентами за умов застосування традиційних методів, засобів і прийомів навчання; недостатньою методичною розробкою методів активного самостійного навчання майбутніх учителів іноземної мови і необхідністю їхнього впровадження у навчальний процес; доконечною потребою налагодження взаємозв'язків загальнотеоретичних, культурологічних, спеціальних дисциплін із збереженням структури й логіки побудови кожної з них.

Ураховуючи актуальність досліджуваної проблеми та її недостатнє опрацювання, ми обрали тему дисертаційного дослідження: **“Педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до плану науково-дослідної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла

Коцюбинського як складова тем наукових досліджень кафедри педагогіки “Теоретико-методичні основи педагогічної підготовки майбутніх учителів” (№ 0101U007274) та кафедри теорії і методики трудового та професійного навчання: “Теоретичні та методичні основи впровадження нових інформаційних технологій у навчально-виховний процес” (№ 0100U005521). Тему дисертації затверджено вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 4 від 27.11.2002 р.) і узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень із педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 10 від 24.12.2002 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати сучасні підходи у філософській, спеціальній, психологічній і педагогічній літературі до використання інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів.

2. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови та визначити критерії ефективності їх використання в навчальному процесі.

3. Експериментально перевірити педагогічні умови застосування інформаційних технологій для підвищення ефективності навчання студентів.

4. Розробити методичні рекомендації та навчальні матеріали щодо застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови.

Об’єкт дослідження – професійна підготовка вчителя іноземної мови в педагогічному вищому навчальному закладі.

Предмет дослідження – педагогічні умови, що сприяють підвищенню якості фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

Гіпотеза дослідження. Рівень професійної підготовки студентів із застосуванням інформаційних технологій підвищиться за умов:

1) забезпечення інноваційної спрямованості навчального процесу;
2) формування готовності студентів до використання інформаційних технологій;

3) формування вмінь пізнавальної самостійності в майбутніх учителів іноземної мови.

Нормативною базою дослідження є положення Законів України “Про освіту” (1996 р.), “Про загальну середню освіту” (1999 р.), “Про вищу освіту” (2002 р.), Національної доктрини розвитку освіти в Україні (2002 р.), Концепції професійно-технічної (професійної) освіти (2004 р.) та інші нормативні документи.

Методологічною основою дослідження є положення про теорію наукового пізнання, активну роль особистості в оволодінні професійними знаннями, уміннями і навичками; особистісно орієнтований підхід у навчанні; взаємозв’язок мислення та мовлення; сучасні концепції демократизації та

гуманізації освіти і виховання; здобутки в галузі педагогічних технологій; концепції змісту освіти та методичні концепції змісту навчання іноземних мов.

Теоретичною основою дослідження стали наукові праці, в яких розкрито теорію навчання (Ю.К. Бабанський, В.І. Загвязинський, А.О. Кірсанов, В.С. Ледньов та ін.), концептуальні положення, що розкривають сутність понять “технологія навчання”, “педагогічна технологія” (А.М. Алексюк, І.Є. Булах, В.К. Буряк, В.І. Євдокимов, Л.В. Кондрашова, А.С. Нісімчук, І.О. Смолюк), методологію комп’ютеризації навчального процесу (Б.С. Гершунський, О.О. Гокунь, М.І. Жалдак, А.П. Єршов, О.Ю. Комісарова, Б.Ф. Ломов, В.Я. Ляудіс, Ю.І. Машбиць, В.В. Рубцов, Т.А. Сергеева, М.Л. Смутьсон, Н.Ф. Тализіна, О.К. Тихомиров), теоретичні підходи до вибору змісту професійної освіти (В.П.Безпалько, Н.Є. Мойсеюк, Н.Г. Ничкало, В.К. Сидоренко, С.О. Сисоєва та ін.); теорії і методики використання інформаційних технологій у навчальному процесі (А.Т. Ашерев, І.Є. Булах, Р.С. Гуревич, К.Доулінг, Ю.О. Жук, М.Ю. Кадемія, М.П. Лапчик, Ж.А. Меншикова, Є.С. Полат, І.В. Роберт, В.І. Сумський); використання інформаційних технологій у процесі навчання іноземної мови (Є.Г. Азімов, С.Ш. Канатова, О.П. Крюкова, Е.Л. Носенко, П.І. Сердюков, Е.І. Дмитрієва, К.Пургасон, Ф.Хенрі, А.Кайє, П.Пракамонте).

Для розв’язання визначених завдань застосовувалися такі **методи дослідження**:

– *теоретичні*: аналіз і узагальнення філософської, психолого-педагогічної, навчально-методичної літератури; ознайомлення з нормативними документами; аналіз, синтез, моделювання, порівняння, систематизація, узагальнення науково-теоретичних та дослідних даних з метою відбору й осмислення фактичного матеріалу щодо організації та проведення фахової підготовки студентів, прогнозування можливих форм її реалізації;

– *емпіричні*: систематичні й періодичні педагогічні спостереження; бесіди, інтерв’ювання та анкетування викладачів і студентів для виявлення основних суперечностей та недоліків у змісті, методах і формах навчального процесу; методи експертної оцінки прикладних програм та узагальнення результатів анкетування студентів з метою виявлення їхньої готовності до впровадження інформаційних технологій у навчання іноземної мови; педагогічний експеримент для перевірки ефективності запропонованої моделі;

– *методи математичної статистики* для опрацювання результатів експериментальної роботи та забезпечення їх достовірності.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Хмельницького національного університету, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов. У дослідно-експериментальній перевірці брали участь 487 студентів, 36 викладачів.

Організація та етапи дослідження. Дисертаційне дослідження здійснювалось у три взаємопов’язаних етапи і тривало впродовж 2003-2008 років.

На *першому етапі* (2003-2004 рр.) було проаналізовано й узагальнено філософську, педагогічну, психологічну, методичну літературу щодо проблеми

застосування інформаційних технологій в освіті; визначено методологічні основи дослідження, сформульовано мету, завдання дисертаційної роботи, конкретизовано її об'єкт, предмет і гіпотезу; сформульовано базові теоретичні положення; узагальнено роль інформаційних технологій та виявлено психолого-педагогічні можливості їх застосування в навчальному процесі; теоретично обґрунтовано педагогічні умови застосування інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови як фахової; розроблено програму експериментального дослідження; підготовлено матеріал для проведення констатувального експерименту.

На *другому етапі* (2004-2006 рр.) за допомогою констатувального експерименту визначено рівні сформованості професійних знань, умінь і навичок студентів, систематизовано й узагальнено емпіричні дані дослідно-експериментальної роботи.

На *третьому етапі* (2006-2008 рр.) проводився формувальний експеримент для перевірки визначених педагогічних умов застосування інформаційних технологій у навчальному процесі педагогічного вищого навчального закладу, аналізувався й узагальнювався експериментальний матеріал, формулювалися висновки, розроблено рекомендації щодо застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови, апробовувались, коригувались і впроваджувались в практику ВНЗ України результати дослідження.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів полягають у тому, що:

- *уперше* визначено та обґрунтовано педагогічні умови застосування інформаційних технологій, які сприяють підвищенню якості фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови;

- *розроблено* модель застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови та визначено критерії ефективності їх використання в навчальному процесі;

- *уточнено* особливості застосування інформаційних технологій у навчальному процесі педагогічного ВНЗ; встановлено причинно-наслідковий характер зв'язку між використанням інформаційних технологій у навчальному процесі й рівнем фахової підготовки студентів;

- *подальшого розвитку* набула проблема формування вмінь застосовувати інформаційні технології у майбутній професійній діяльності.

Практичне значення здобутих результатів дослідження полягає в розробці:

- методики організації навчального процесу засобами інформаційних технологій, яка дозволяє забезпечити високий рівень фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови;

- методичних рекомендацій щодо впровадження інформаційних технологій у практику роботи педагогічних ВНЗ;

- навчального посібника з методики проведення занять із застосуванням комп'ютерних технологій з електронним супроводом на компакт-диску;

- методичного посібника з використання інформаційно-

телекомунікаційних технологій у вивченні іноземної мови.

Особистий внесок дисертанта у праці, що написана в співавторстві, полягає в розробці методики навчання іноземної мови із застосуванням комп'ютерних навчальних програм.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення навчальних планів і програм, підручників, навчальних посібників для студентів вищих навчальних закладів, у системі післядипломної освіти, під час проведення семінарів і в самоосвіті вчителів.

Результати дослідження **впроваджено** в навчальний процес підготовки вчителя в Інституті іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 10/88 від 21.12.2007 р.), у Хмельницькому національному університеті (довідка № 59/329 від 18.03.2008 р.), у Житомирському державному університеті імені Івана Франка (довідка № 852 від 28.03.2008 р.), у Горлівському державному педагогічному інституті іноземних мов (довідка № 1046/01 від 23.04.2008 р.).

Вірогідність результатів дослідження забезпечено теоретико-методологічним обґрунтуванням вихідних положень, використанням взаємодоповнюючих методів дослідження, адекватних його меті та завданням; репрезентативністю вибірки опитуваних; дослідно-експериментальною перевіркою запропонованої гіпотези з використанням надійних методів статистичної обробки даних; поєднанням кількісного і якісного аналізу експериментальних даних.

На захист виносяться:

1. Педагогічні умови застосування інформаційних технологій, які сприяють підвищенню якості фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

2. Модель застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови.

Апробація результатів дослідження здійснена шляхом публікацій педагогічних, науково-методичних праць автора, виступів, доповідей, наукових повідомлень на міжнародних науково-практичних конференціях “Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми” (Вінниця, 2006, 2008), “Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи” (Львів, 2006), “Інформаційні технології в наукових дослідженнях і навчальному процесі” (Луганськ, 2007), міжнародній науково-методичній конференції “Сучасні освітні технології у вищій школі” (Київ, 2007), міжнародних наукових Інтернет-конференціях “Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов в умовах інформаційного суспільства” (Житомир, 2007), “Language, Education, Culture: Current Integration Tendencies” (Вінниця, 2007), всеукраїнських науково-теоретичних конференціях “Лінгво-методичні аспекти вивчення іноземної мови у навчальних закладах” (Вінниця, 2007), “Іноземні мови у вищому навчальному закладі: теоретичні засади та прикладні аспекти” (Вінниця, 2008), науково-практичній конференції викладачів і студентів “Актуальні проблеми виробничих та інформаційних технологій, економіки та фундаментальних наук” (Вінниця,

2007, 2008), на науково-практичних конференціях, семінарах, засіданнях кафедри іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (2004-2008 рр.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено в 20 публікаціях автора (19 одноосібно): з них – 7 статей у провідних наукових фахових виданнях із переліку ВАК України, 10 статей у матеріалах конференцій; в одній брошурі з методичними рекомендаціями, одноосібному методичному посібнику та навчальному посібнику у співавторстві. Загальний обсяг особистого внеску – 9,8 авт. арк.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, додатків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертаційної роботи – 209 сторінок. Основний зміст дисертації викладено на 170 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 13 рисунків на 7-ми сторінках. Список використаних джерел складає 250 найменувань, з них 23 – іноземною мовою.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу дисертаційної роботи, визначено її методологічну і теоретичну основи, здійснено відбір методів дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію.

У першому розділі – **“Теоретичні засади застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови”** – зроблений аналіз психолого-педагогічної літератури, що дало змогу визначити ступінь вивчення проблеми і виділити напрями, які є найбільш суттєвими для нашого дослідження. У розділі охарактеризовано базові поняття дослідження, проаналізовано особливості застосування інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ та їх роль у фаховій підготовці майбутніх учителів, подано класифікацію програмно-педагогічних засобів навчання іноземної мови, визначені критерії їх відбору для підвищення ефективності підготовки студентів, розроблено модель використання інформаційних технологій у навчанні студентів іноземної мови як фахової дисципліни.

Поданий у дисертаційній роботі аналіз літературних джерел свідчить, що одним із ефективних засобів підвищення рівня професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови є застосування інформаційних технологій навчання.

На основі теоретичного аналізу зроблено висновок, що поняття **“інформаційні технології”** формулюється різними науковцями неоднозначно. Під використанням інформаційних технологій у професійно-педагогічній діяльності розуміємо цілеспрямований, усвідомлений процес комп'ютерно-інформаційної організації викладачем навчально-виховної і науково-дослідницької діяльності з метою більш ефективного розв'язання професійно-педагогічних завдань.

У процесі наукового пошуку були з'ясовані напрями впровадження інформаційних технологій в освіту, окреслені підходи до класифікації інформаційних

технологій у навчальному процесі, узагальнена їх роль та функції. Резюмуючи результати теоретичного аналізу щодо застосування інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ, нами було виділено найбільш значимі педагогічні завдання, ефективно реалізовані у навчанні студентів іноземної мови як фахової.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що на ефективність використання інформаційних технологій у ВНЗ, крім об'єктивних (наприклад, таких, як кількість і якість програмно-апаратного забезпечення тощо), істотно впливають особистісні чинники. Проникаючи в усі сфери життя людини, інформаційні технології можуть впливати на особистість і результати її діяльності як позитивно, так і негативно.

Позитивна роль інформаційних технологій зумовлена тим, що вони виступають як потужні знаряддя праці, за допомогою яких студент реалізує поставлені завдання, що підсилюють його інтелект, підвищують самооцінку, звільняють від шаблонних операцій. Успішне використання інформаційних технологій сприяє розвитку в студента мислення, пам'яті, здатності до самоорганізації та співтворчості, підвищує навчальну мотивацію, а отже рівень його фахової підготовки.

З іншого боку, не можна не відзначити негативних наслідків, пов'язаних із широким упровадженням інформаційних технологій у всі сфери людської діяльності, в тому числі й у навчальний процес. Поряд із посиленням творчих компонентів професійно-педагогічної роботи з інформаційними технологіями, здійснюваної за жорстко формалізованими правилами, може спостерігатися явно протилежна тенденція. Результати досліджень, проведених вітчизняними і зарубіжними науковцями, переконливо засвідчують, що за надмірного спрощення розв'язання завдань за допомогою інформаційних технологій зростає частка таких операцій, які ведуть до зниження рівня інтелектуальних здібностей людини.

Дисертаційне дослідження свідчить, що, якщо для вчителя іноземної мови знання програмування не є обов'язковими, оскільки він користується готовими програмними продуктами, то знання основних характеристик та дидактичних можливостей комп'ютерних програм навчального призначення, уміння застосовувати їх на практиці, є не просто бажаними, а й обов'язковими.

Наявність значної кількості комп'ютерних навчальних програм з іноземної мови, їх відносна розмаїтість, що зумовлена метою і змістом навчання, технічними можливостями, рівнем мовної підготовки студентів, роблять актуальною проблему систематизації програмно-педагогічних засобів для більш раціонального їх використання в процесі навчання. На основі аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури подано класифікацію програмно-педагогічних засобів та критерії їх відбору для ефективного використання у процесі фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови. Комп'ютерні програми навчального призначення мають забезпечувати:

- свідому й активну дію студентів під час роботи з програмно-педагогічними засобами;
- поетапний контроль за процесом засвоєння матеріалу, що вивчається;
- адекватність програм індивідуальним особливостям студентів;

- комфортність застосування програмно-педагогічних засобів, завдяки дружній формі інтерфейсу;
- зворотний зв'язок;
- динамічність процесу навчання і швидку його модифікацію.

Як показав ретроспективний аналіз практики використання програмно-педагогічних засобів у навчальному процесі й наші спостереження, до вимог, що ставляться до програмно-педагогічних засобів, відносять також науковість, адекватність, адаптивність, систематичність і послідовність, наочність, свідомість та самостійність дій студентів, міцність засвоєння знань, інтерактивний діалог, розвиток інтелектуального потенціалу студентів.

Зроблено висновок, що комп'ютерні програми не здатні й не повинні виконувати основні функції викладача: розвиток особистості студентів, творчий пошук із метою організації їхньої спільної роботи, підбір, розробка і вибір навчальних програм. Викладач визначає навчальну мету заняття, масштаби застосування інформаційних технологій з урахуванням рейтингу студента, раціонально розподіляє інформацію, яку необхідно вивчити, між педагогом, підручником і комп'ютером, що повинно сприяти ефективній підготовці фахівців. Викладач вирішує, на яких етапах заняття застосування комп'ютерної техніки має сенс і які саме програми треба запропонувати студентам. Лише продумана комбінація застосування на заняттях елементів комп'ютерного навчання і живого спілкування дозволить викладачеві досягти поставленої мети.

Розроблена нами модель застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови включає три компоненти: змістовний, оцінний і комунікативний. Змістовний компонент характеризує види інформаційних технологій; оцінний компонент містить вимоги щодо застосування інформаційних технологій у навчальному процесі; комунікативний визначає форми взаємодії викладача, студента і засобів інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів.

Графічне зображення моделі застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови подане на рис. 1.

Для того, щоб оцінити інформаційні технології через призму педагогічної доцільності, вони повинні: задовольняти мету та завдання навчання; враховувати специфіку і зміст навчального предмету, а також необхідний рівень формування знань, умінь і навичок як з точки зору вивчення і засвоєння конкретної дисципліни, так і з точки зору професійної необхідності і значимості комп'ютеризованих курсів; допускати варіацію рівня проблемності і складності завдань та інтенсивного екранного подання інформації студентам; передбачати різні форми організації занять з використанням засобів інформаційних технологій; давати можливість здійснювати контроль за діяльністю тих, хто навчається, фіксацію та аналіз результатів контролю і мати відповідний інтерфейс; враховувати психоемоційні та вікові особливості студентів і рівень їх розумового розвитку; допускати конфігурування системи, варіацію і генерування завдань; допомагати викладачеві у перевірці правильності виконання завдань.

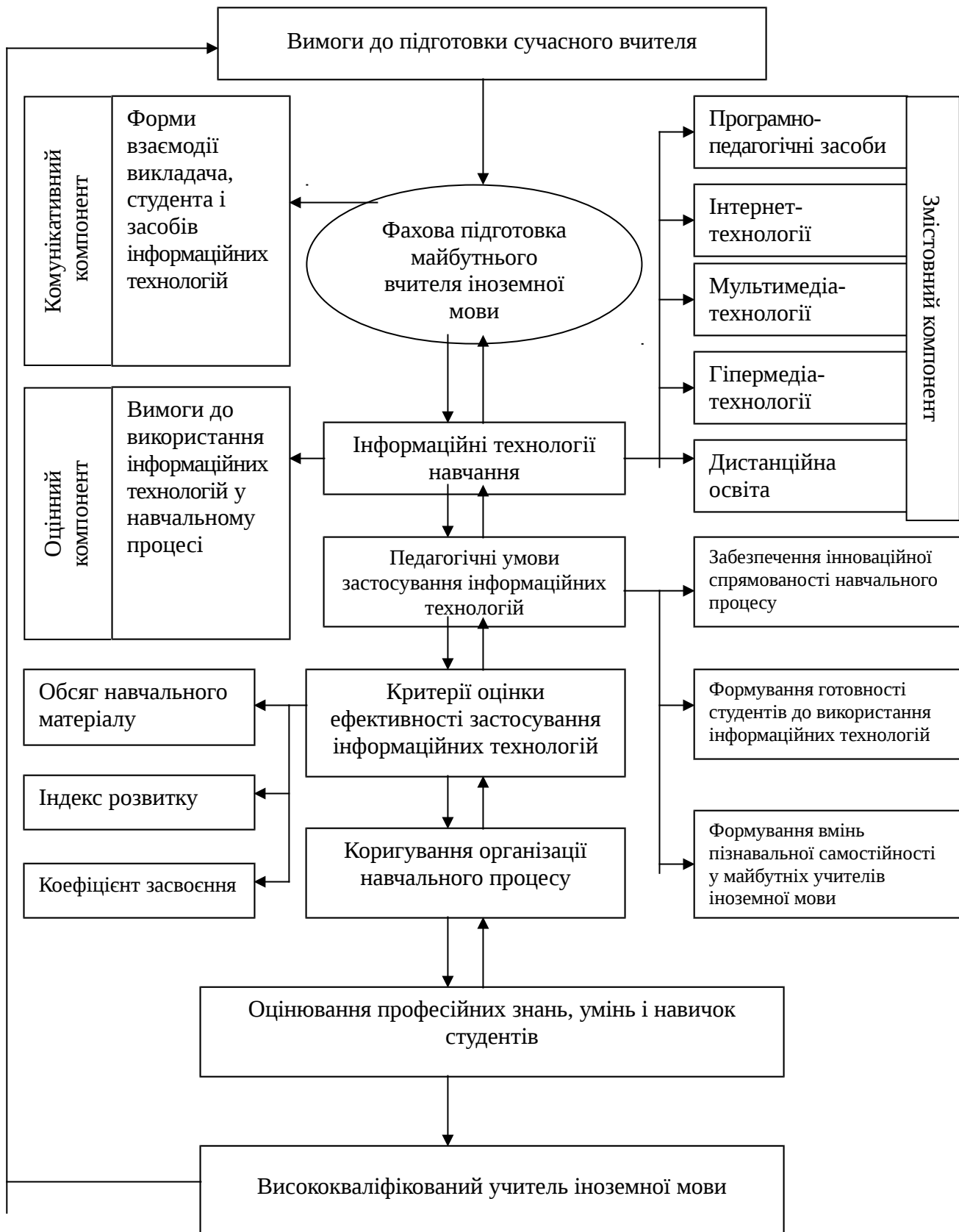

Рис. 1. Модель застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови

Педагогічна ефективність використання інформаційних технологій у фаховій підготовці підвищується, якщо вони є складовою частиною технології навчання. Засоби інформаційних технологій можуть використовуватися в усіх видах навчальної діяльності (лекції, лабораторні практикуми, практичні заняття, індивідуальні консультації тощо).

У другому розділі – **“Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови”** – сформульовано та теоретично обґрунтовано педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови, описано педагогічний експеримент і висвітлено аналіз його результатів.

У дисертації визначено й обґрунтовано такі педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови: забезпечення інноваційної спрямованості навчального процесу; формування готовності студентів до використання інформаційних технологій; формування вмінь пізнавальної самостійності у майбутніх учителів іноземної мови.

Педагогічний експеримент було проведено в умовах реального навчально-виховного процесу з метою перевірки гіпотези дисертаційного дослідження, а також упровадження його результатів у педагогічну практику. Експериментальною базою дослідження стали Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Хмельницький національний університет, Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. Всього експериментальною роботою було охоплено 487 студентів і 36 викладачів. Для проведення експерименту були визначені контрольна (250 осіб) й експериментальна (237 осіб) групи.

Дослідно-експериментальна робота проводилась у декілька етапів. На констатувальному етапі експерименту вивчалися ступінь сформованості інформаційних, мовних знань, умінь, навичок і готовність до наукової організації праці. Вибір цих професійних знань, умінь і навичок поряд з іншими пояснюється тим, що саме вони виконують структуроутворюючі функції, визначають характер сформованості всіх інших знань, умінь і навичок, оскільки мають інтеграційну природу.

Констатувальний експеримент проводився з метою з'ясування реального стану проблеми нашого дослідження. Для оцінки рівня сформованості професійних знань, умінь і навичок застосовувалися когнітивний, мотиваційно-ціннісний, операційно-діяльнісний критерії.

Для вивчення ступеня сформованості професійних знань, умінь і навичок майбутніх учителів іноземної мови використовувалися: анкети, опитування, тестування, вивчення результатів навчальної діяльності студентів (конспекти, реферати, творчі роботи, проекти, дипломні і курсові роботи).

Відповідно до критерійно-рівневого підходу ступінь сформованості знань, умінь і навичок можна класифікувати за трьома рівнями: високий, середній і низький.

Рівень оволодіння професійними знаннями, вміннями і навичками

обчислювався як середньостатистичне значення величин відповідних показників з урахуванням їх “вагових” коефіцієнтів. Якщо за основу взяти 100-бальну шкалу, то, наприклад, рівень знань можна оцінювати в наступних кількісних співвідношеннях: високий рівень – не менше 70 балів; середній – 69-40 балів; низький – менше 40 балів.

На початку експериментального дослідження аналіз результатів кількісних показників проведеного констатувального експерименту показав: високий рівень сформованості професійних знань, умінь і навичок виявлено в досить малої кількості студентів.

Кількісні результати рівня сформованості професійних знань, умінь і навичок у контрольній і експериментальній групах подані в таблиці 1.

Таблиця 1

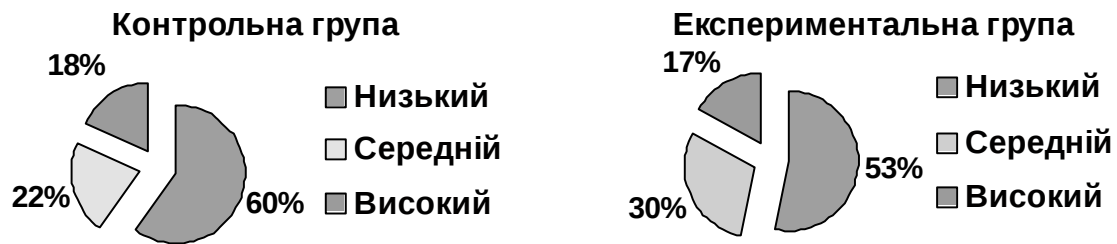
Рівні сформованості професійних знань, умінь і навичок у майбутніх учителів іноземної мови, у %

Знання, вміння і навички	Контрольна група						Експериментальна група					
	На початку експерименту			Наприкінці експерименту			На початку експерименту			Наприкінці експерименту		
	Низький	Середній	Високий	Низький	Середній	Високий	Низький	Середній	Високий	Низький	Середній	Високий
Інформаційні	54	30	16	43	36	21	56	30	14	25	47	28
Мовні	43	34	23	34	38	28	47	30	23	20	52	28
Готовність до самостійної роботи в інформаційному освітньому середовищі	54	23	23	36	36	28	47	33	20	22	42	36
Інтелектуально-евристичні	61	23	16	47	32	21	56	30	14	31	37	32

Метою формувального експерименту була перевірка ефективності застосування запропонованих педагогічних умов застосування інформаційних технологій, порівняння результатів і рівня фахової підготовки студентів, що навчалися за традиційними методиками, і тих, хто був задіяний в експериментальному навчанні.

Застосовуючи метод статистичної перевірки за критерієм Пірсона, було доведено, що рівень фахової підготовки студентів експериментальної групи значно підвищився. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи виявив динаміку позитивних змін рівня сформованості професійних знань, умінь і навичок студентів, які були охоплені педагогічним експериментом (рис. 2).

На початку експерименту

Наприкінці експерименту

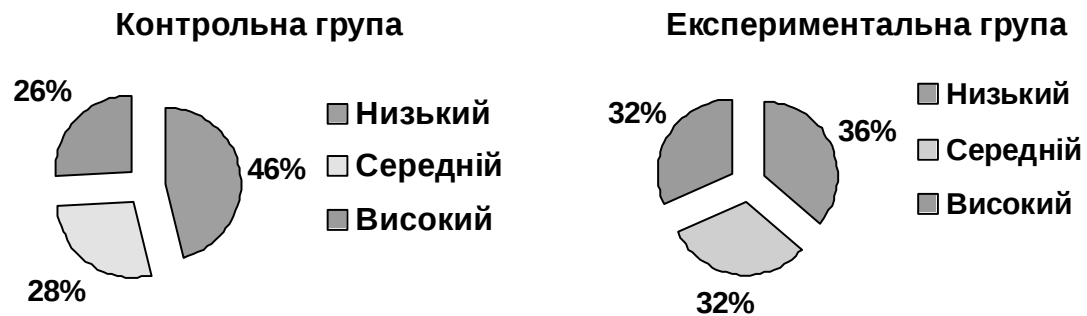

Рис. 2. Динаміка зміни рівнів професійних знань, умінь і навичок студентів контрольної й експериментальної груп у процесі застосування інформаційних технологій

Формувальний експеримент показав, що в експериментальних і контрольній групах рівень сформованості професійних знань, умінь і навичок істотно відрізняється. Виявлено статистичні зміни в розвитку професійної підготовки студентів експериментальної групи порівняно з контрольною: на 15% зростає кількість студентів із високим рівнем підготовки і на 27% зменшилась кількість студентів, які мали низький рівень на початку експерименту, тоді як у контрольній – лише на 14%.

Проведене дослідження та одержані під час педагогічного експерименту результати дають підстави вважати, що вихідна методологія є правильною, вмотивованою, поставлені завдання розв'язано, мети досягнуто, що й дозволяє сформулювати такі **висновки**:

1. Науковий аналіз досвіду українських і зарубіжних науковців, дослідників і практиків, вивчення психолого-педагогічної літератури, дозволяє визначити основні напрями застосування інформаційних технологій у навчальному процесі. Інформаційні технології використовуються як: засіб навчання і моделювання різних явищ, процесів, дослідження їхніх характеристик, розрахунку схем тощо; інструмент пізнання навколишньої дійсності та самопізнання; засіб інформаційно-методичного забезпечення й управління навчально-виховним процесом і навчальними закладами; засіб автоматизації процесів контролю, корекції результатів навчальної діяльності, комп'ютерного педагогічного тестування і психодіагностики; засіб організації інтелектуального дозвілля, розвиваючих ігор.

Визначення педагогічних умов застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови зумовлено зростаючими потребами сучасної вищої школи в удосконаленні підготовки фахівців з іноземної мови з опорою на засоби інформаційних технологій. Незважаючи на численні психолого-педагогічні дослідження, проведені в галузі підвищення ефективності навчання з використанням інформаційних технологій, наявна система не забезпечує необхідний рівень фахової підготовки. Водночас, якісні та кількісні зміни в програмному й апаратному забезпеченні електронно-комунікаційної техніки, зростаючі можливості її застосування в усіх сферах людської діяльності, потребують докорінної зміни підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. У зв'язку з чим, виникає необхідність обґрунтування педагогічних умов, реалізація яких забезпечує підвищення ефективності процесу навчання студентів іноземної мови як фахової.

2. У дисертаційному дослідженні визначено і теоретично обґрунтовано такі педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови: забезпечення інноваційної спрямованості навчального процесу; формування готовності студентів до використання інформаційних технологій; формування умінь пізнавальної самостійності у майбутніх учителів іноземної мови. На основі узагальнення результатів дослідження розроблено модель застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови, яка включає три компоненти: змістовний, оцінний і комунікативний. У процесі оцінки педагогічної ефективності використання інформаційних технологій враховуються такі критерії: обсяг навчального матеріалу, індекс розвитку, коефіцієнт засвоєння.

3. Експериментальна перевірка підтвердила ефективність запропонованих педагогічних умов застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови. Використання інформаційних технологій у навчанні іноземної мови як фахової дозволяє удосконалювати керівництво самостійною роботою студентів на етапі мовного тренування; розширювати можливості подання інформації за рахунок кольору, мультиплікації, музики, звукових ефектів; формувати інформаційну культуру навчальної діяльності; розвивати комунікативну культуру і соціокультурну освіченість за рахунок організації міжкультурного спілкування іноземною мовою в середовищі Інтернет; розвивати вміння викладати свої думки іноземною мовою в письмовій та усній формі за допомогою електронної пошти, телеконференцій і чат-форумів. Упровадження інформаційних технологій у навчальний процес дозволяє підвищити пізнавальний інтерес у студентів до підвищення рівня своєї фахової підготовки та опанування навичками роботи із засобами інформаційних технологій.

4. На основі узагальнення результатів теоретичного пошуку й експериментальної роботи розроблено і впроваджено методичні рекомендації щодо застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови, навчальний посібник з методики проведення занять із застосуванням комп'ютерних технологій з електронним супроводом на компакт-

диску, методичний посібник з використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у вивченні іноземної мови.

Здійснене дослідження дало змогу сформулювати пропозиції й установчі питання: а) Міністерству освіти і науки України – розробити механізм і нормативні документи щодо поліпшення організації фахової підготовки вчителів іноземної мови; б) вищим навчальним закладам – розробити навчальні плани і програми, які передбачали б фахову підготовку майбутніх учителів із застосуванням інформаційних технологій з інтеграцією знань з інших навчальних дисциплін; в) кафедрам, що здійснюють забезпечення підготовки майбутніх учителів іноземної мови, організувати впровадження розробленої методики використання інформаційних технологій відповідно до основних принципів і вимог сучасної освіти.

Проведене дисертаційне дослідження, певна річ, не вичерпує всіх аспектів застосування інформаційних технологій у навчанні студентів іноземної мови як фахової. Подальшого вивчення потребують: діючі програми із суміжних предметів і визначення можливих напрямів їх комп'ютерної підтримки; вибір технічних і програмних засобів, на основі яких можуть бути створені електронні навчально-методичні комплекси; розробка комплексу нормативних документів із використання інформаційних технологій у навчальному процесі, які регламентують підготовку вчителів, можливу систему стимулювання, безпеку роботи викладача і студента; особливості інтелектуальних взаємодій у системі “людина – комп'ютер”.

Основні результати дослідження відображені в публікаціях автора:

Статті в наукових фахових виданнях:

1. **Подзигун О.А.** Використання Інтернет-ресурсів як засіб активізації самостійної роботи студентів у вивченні іноземних мов / О.А. Подзигун // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету: зб. наук. пр. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2006. – № 1. – С. 120–124.

2. **Подзигун О.А.** Шляхи розвитку професійного мотиву у майбутніх вчителів іноземної мови / О.А. Подзигун // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: зб. наук. пр. Серія: Педагогіка і психологія. – Вінниця, 2006. – № 17. – С. 120–122.

3. **Подзигун О.А.** Використання методу проектів із застосуванням нових інформаційних технологій у вивченні іноземної мови майбутніми фахівцями / О.А. Подзигун // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. – Київ-Вінниця: ДОВ “Вінниця”, 2006. – Випуск 11. – С. 131–136.

4. **Подзигун О.А.** Індивідуалізація навчання іноземної мови засобами нових інформаційних технологій / О.А. Подзигун // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. – Київ-Вінниця: ДОВ “Вінниця”, 2007. – Випуск 15. – С. 392–395.

5. **Подзигун О.А.** Програмно-педагогічні засоби – важливий засіб забезпечення ефективності навчання іноземних мов / О.А. Подзигун // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: зб. наук. пр. Серія: Педагогічні науки. – Луганськ: Видавництво ЛНПУ «Альма-матер», 2007. – № 21 (137). – Ч. II. – С. 107–115.

6. **Подзигун О.А.** Використання нових інформаційних технологій у вивченні студентами іноземної мови / О.А. Подзигун // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: збірник наукових праць. – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2008. – № 37. – С. 199–202.

7. **Подзигун О.А.** Особливості використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу / О.А. Подзигун // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. – Київ-Вінниця: ДОВ “Вінниця”, 2008. – Випуск 17. – С. 408–413.

Методичні рекомендації та навчально-методичні посібники:

8. **Подзигун О.А.** Особливості використання інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови: методичні рекомендації / О.А. Подзигун. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2008. – 34 с.

9. Кадемія М.Ю. Методика застосування комп'ютерної техніки при викладанні шкільного курсу: навчальний посібник для пед. працівників, слухачів закладів післядипломної освіти, студентів пед. спеціальностей / М.Ю. Кадемія, А.П. Кобися, В.М. Кобися, **О.А. Подзигун.** – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2008. – 230 с.

10. **Подзигун О.А.** Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови: методичний посібник / О.А. Подзигун. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2008. – 68 с.

Матеріали наукових конференцій:

11. **Подзигун О.А.** Використання мультимедійних інформаційних технологій у вивченні англійської мови / О.А. Подзигун // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: збірник наукових праць. – Львів: ЛДУ БЖД, 2006. – Випуск 1. – С. 584–589.

12. **Подзигун О.А.** Використання нових інформаційних технологій у підготовці вчителів іноземної мови / О.А. Подзигун // Розвиток наукових досліджень ‘2006: матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції, 27-29 листопада 2006 р. – Полтава: Вид-во “ІнтерГрафіка”, 2006. – Т. 8. – С. 24–27.

13. **Подзигун О.А.** Формування професійної культури вчителя іноземної мови / О.А. Подзигун // Актуальні проблеми виробничих та інформаційних технологій, економіки та фундаментальних наук: збірник наукових праць. – Випуск 4. – м. Вінниця: Видавництво-друкарня “Діло”™, СПД Данилюк В.Г., 2007. – С. 41–42.

14. **Podzigun O.A.** The Internet as a Teaching and Learning Tool / О.А. Podzigun // МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: інтеграційні тенденції в сучасному

світі: матеріали шостої міжнародної студентської Інтернет-конференції, 27-30 березня 2007 р. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2007. – С. 78–79.

15. **Подзигун О.А.** Електронний посібник як інноваційний засіб навчання / О.А. Подзигун // Лінгво-методичні аспекти вивчення іноземної мови у навчальних закладах: матеріали всеукраїнської науково-теоретичної конференції, 31 березня 2007 р. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2007. – С. 153–154.

16. **Подзигун О.А.** Нові інформаційні технології як засіб розвитку навчальної мотивації студентів / О.А. Подзигун // Наукові дослідження – теорія та експеримент '2007: матеріали третьої міжнародної науково-практичної конференції, 14-16 травня 2007 р. – Полтава: Вид-во "ІнтерГрафіка", 2007. – Т. 4. – С. 112–114.

17. **Подзигун О.А.** Роль викладача у педагогічному процесі з використанням нових інформаційних технологій / О.А. Подзигун // Актуальні проблеми сучасної науки: матеріали четвертої всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 22-24 жовтня 2007 р. – Київ: ТОВ "ТК Меганом", 2007. – Ч. 2. – С. 10–11.

18. **Подзигун О.А.** Нові інформаційні технології у дистанційній освіті / О.А. Подзигун // Сучасні освітні технології у вищій школі: матеріали міжнародної науково-методичної конференції, 1-2 листопада 2007 р. – Київ: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2007. – Ч. 2. – С. 120–122.

19. **Подзигун О.А.** Інформаційні технології у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови / О.А. Подзигун // Актуальні проблеми виробничих та інформаційних технологій, економіки та фундаментальних наук: збірник наукових праць. – Випуск 5. – Вінниця: ФОП Данилюк В.Г., 2008. – С. 126–127.

20. **Подзигун О.А.** Використання ресурсів мережі Інтернет на заняттях з іноземної мови / О.А. Подзигун // Іноземні мови у вищому навчальному закладі: теоретичні засади та прикладні аспекти: матеріали всеукраїнської науково-теоретичної конференції, 3 квітня 2008 р. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2008 р. – С. 47–49.

АНОТАЦІЇ

Подзигун О.А. Педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2009.

У дисертаційному дослідженні визначено та обґрунтовано педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови: забезпечення інноваційної спрямованості навчального процесу; формування готовності студентів до використання інформаційних технологій; формування умінь пізнавальної самостійності у майбутніх учителів іноземної мови.

У роботі встановлено особливості застосування інформаційних технологій

у навчальному процесі, визначено їх роль у фаховій підготовці майбутніх учителів, подано класифікацію програмно-педагогічних засобів навчання іноземної мови, визначено критерії їх відбору для підвищення ефективності підготовки студентів, розроблено модель використання інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови, визначено критерії ефективності їх застосування у навчальному процесі.

У дисертації уточнені поняття “інформаційні технології у професійно-педагогічній діяльності”, “педагогічні умови”, “інноваційна спрямованість”, “готовність до використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови”, “пізнавальна самостійність”.

Доведено та експериментально перевірено взаємозв'язок педагогічних умов застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови й ефективності навчання.

Ключові слова: інформаційні технології, педагогічні умови, фахова підготовка вчителя, іноземна мова, програмно-педагогічні засоби, навчальний процес, вища освіта.

Подзигун Е.А. Педагогические условия использования информационных технологий в профессиональной подготовке будущих учителей иностранного языка. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04. – теория и методика профессионального образования. – Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, Винница, 2009.

В диссертационном исследовании определены и обоснованы педагогические условия использования информационных технологий в профессиональной подготовке будущих учителей иностранного языка: обеспечение инновационной направленности учебного процесса; формирование готовности студентов к использованию информационных технологий; формирование умений познавательной самостоятельности у будущих учителей иностранного языка.

В работе установлены особенности использования информационных технологий в учебном процессе, определена их роль в профессиональной подготовке будущих учителей, представлена классификация программно-педагогических средств для обучения иностранному языку, определены критерии их выбора для повышения эффективности подготовки студентов, разработана модель использования информационных технологий в профессиональной подготовке будущих учителей иностранного языка, определены критерии эффективности их применения в учебном процессе.

В диссертации уточнены понятия “информационные технологии в профессионально-педагогической деятельности”, “педагогические условия”, “инновационная направленность”, “готовность к использованию информационных технологий в профессиональной подготовке будущего учителя иностранного языка”, “познавательная самостоятельность”.

Доказана и экспериментально проверена взаимосвязь педагогических условий применения информационных технологий в профессиональной подготовке будущих учителей иностранного языка и эффективности обучения.

Ключевые слова: информационные технологии, педагогические условия, профессиональная подготовка учителя, иностранный язык, программно-педагогические средства, учебный процесс, высшее образование.

Podzygun O.A. Pedagogical conditions of the information technology usage in the professional training of future foreign language teachers. – Manuscript.

The thesis on getting the scientific degree of a candidate of pedagogical sciences in specialty 13.00.04 – theory and methods of professional education. – Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskiy, Vinnytsia, 2009.

The thesis contains the results of the theoretical and experimental researches as to the pedagogical conditions of information technology usage for future foreign language teacher training in higher educational establishments. The pedagogical conditions are the following: providing the innovative orientation in the educational process; forming students' readiness to the information technology usage; forming the skills of cognitive independence for future foreign language teachers.

The introduction proves the actuality and expediency of the investigation, defines its aim, tasks, object, subject and hypothesis, formulates the methodological and theoretical bases, discloses the scientific novelty, theoretical and practical significance of the obtained results, provides the ways of approbation.

The first chapter reflects the analysis of the psychological and pedagogical literature which allows to determine the investigation level of the actual problem and to define the ways that are the most sufficient ones for our research paper. The peculiarities of the information technology usage in the educational process and their role in the professional teaching of future teachers are shown, the educational software for foreign language learning is characterized and classified, the model of the information technology usage in the professional training of future foreign language teacher is created. The created model includes three components: substantial, evaluative and functional. The substantial component characterizes the information technology types; the evaluative component contains the requirements to the information technology usage in the educational process; the communicative one determines the interaction forms of a teacher, a student and means of information technology in the professional training of future teachers.

In the thesis such notions as 'information technologies in the professional teacher education', 'pedagogic conditions', 'innovative orientation', 'readiness to the information technology usage in the professional training of future foreign language teachers', 'cognitive independence' are refined. The particularities of the information technology usage in the educational process are elaborated on the grounds of the theoretical analysis of the problem, in this context their role in providing the innovative orientation of the foreign language learning is shown.

In the second chapter the interconnection of the pedagogical conditions of the information technology usage in the professional training of future foreign language

teachers and the education effectiveness is proved and checked by means of the pedagogical experiment.

In the thesis it is established that the positive motivation to use the information technology in the pedagogical activity increases the professional training quality of future teachers. We discovered that the information technologies help students to develop necessary skills in all kinds of the foreign language practice, to increase their interest to educational material, such technologies make the process of teaching more effective and individual taking into account students' psychological and physiological particularities.

The systematic analysis showed that the educational technology based on the information technologies allows to realize such opportunities: to conduct students' independent studying activity; to present new educational information to every student individually; to check learning activity and test students' knowledge, abilities and skills; to search, process, prepare and keep various information; to communicate and give access to different teaching and information resources.

It is confirmed that the information technologies greatly influence on forming the positive evolution of students' motivation process, on increasing in knowledge quality, the level of its mastering, on skills to solve tasks and do exercises, on redistribution of teacher's working hours and his role in the learning process organization within the new conditions.

The proper model, which is scientifically grounded and experimentally tested, proved the functional accordance of the pedagogical conditions of the information technologies usage in training of future foreign languages teachers.

It is practically determined that the information technologies in the professional training of future foreign language teachers allow to create successful conditions for students' self-training with account of visual methods created by a computer, checking automation of the obtained knowledge that allows to provide the efficient realization of student-oriented educational method, to develop the abilities to creative activity and to form the readiness for selfrealization.

Key words: information technologies, pedagogical conditions, professional teacher education, foreign language, educational software, teaching process, higher education.

Підписано до друку 09.01.2009 р. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Time New Roman.
Друк різнографічний. Умов. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 2.

Виготовлено з оригіналу-макету в Вінницькому державному педагогічному
університеті імені Михайла Коцюбинського.
21000, м. Вінниця, вул. Острозького, 32.